

Suomen lintuasemien toiminta vuonna 2005

Lauri Nikkinen (toim.)

Hollantilaisella Arnhem-renkaalla varustettu ruokokerttunen kontrolloitiin Signillä 5.6.2005.
Kuva: Jari Korhonen.

Tämä katsaus kokoaa yhteen Suomen lintuasemien toiminnan vuonna 2005. Katsauksessa käsitellään kaikkiaan kymmenen asemaa, sillä kolme edellisinä vuosina katsauksessa mukana olleista lintuasemista jäi pois kirjoittajien ajanpuutteen (Jurmo, Säppi) ja toiminnan vähyyden (Rauvola) vuoksi. Rauvolan lintuaseman tulevaisuus on vaaka- ja laudalla, sillä viime vuosina asema ei ole houkutellut riittävästi rengastajia. Turun lintutieteellinen yhdistys ja Turun yliopisto tekivät aikanaan päätöksen Rauvolan aseman toiminnan jatkosta.

Suomen lintuasemien toiminta vuonna 2005 oli edellisvuosien tapaan melko vilkasta. Menneiden vuosien tapaan lintuasemien päätoimintamuodot olivat havainnointi, rengastus ja pesimälinnustojen laskennat. Toiminta-aktiivisuudessa ei ole vuosiin tapahtunut suuria muutoksia. Aktiivisinta asematoimintaa harrastettiin jälleen Haliaksella, jossa asema oli miehittettynä lähes vuoden jokaisena päivänä!

Vuosi 2005 oli keskimääräistä lämpimämpi koko Suomessa. Se alkoi kohtalaisen leutona, mutta maaliskuussa pakkaset kiristivät, ja kuukauden keskilämpötila oli selvästi vertailujakson (1971–2000) keskiarvoa alhai-

sempi. Viileän sään johdosta muuton alkua saatiin odotella tavanomaista pidempään. Huhtikuussa ilmat lämpenivät ja lounaiset ilmavirtaukset toivat muuttolintuja Suomeen. Loppukevät ja alkukesä olivat ehkä hieman keskimääräistä viileämpiä, mutta heinäkuu sujui helteisissä säissä. Lämpimän ja kohtalaisen vähäsateisen loppukesän vuoksi pesinnät onnistuivat hyvin. Esimerkiksi pöllöillä ja päiväpetolinnuilla tuntui riittävän ravintoa metsissä ja pelloilla, ja rengastajilla riittikin töitä. Syys- ja lokakuun leudot säät pitkittivät useiden lajien syysmuuton alkua, mutta huikeitakin muuttoa nähtiin. Muun muassa Hangon lintuasemalla varpushaukkoja ja hiirihaukkoja havaittiin ennätysellisen runsaasti. Vaelluslintujen osalta syksy oli kohtalaisen monipuolinen. Tiaisia oli ennätysmäärin liikkeellä, ja useilla asemilla niitä rengastettiin runsaasti.

Lintuasematoiminta on tärkeä osa suomalaista lintuharrastuskulttuuria, ja asemilla kerätään arvokasta aineistoa tutkimusta varten. Kerättyä aineistoa on alettu kattavammin hyödyntää tieteellisen tutkimuksen teossa. Muun muassa Jurmon ja Haliaksen lintuasema-aineistoa käytetään väitöskirjatöissä, jossa tarkastellaan ilmastomuutoksen

vaikutuksia lintujen muuton fenologiaan (ks. Hangon lintuaseman katsaus). Tankarin lintuasema on ollut aktiivisesti mukana Oulun yliopiston lintukärpäsoikeusprojektissa, ja lisäksi asemalla on kerätty näytteitä Helsingin yliopiston puutiaisaivokuumetutkimuksia varten. Tällaiset yhteistyöprojektit lintuasemien ja yliopistojen tutkijoiden välillä ovat hedelmällisiä ja tuottavat uutta tietoa linnuista. Toivotaan, että tulevaisuudessa yhteistyö entisestään tiivistyy!

Hanko

Aleksi Lehikoinen

Hangon lintuaseman havainnointitilanne oli vuonna 2005 hyvä, sillä asema oli miehittettynä 364 vuorokautta. Tästä huolimatta uudetkin miehittäjät ovat asemalle vastaisuudessa tervetulleita. Keväisin asemalla on lähes aina tilaa. Syksyllä on useimmiten tilaa viikolla sesonkiaikaankin, mutta viikonloput varataan täyteen usein jo viikkoja etukäteen. Asemalla yöpyi vuoden aikana yhteensä 62 miehittäjää, bussiretkiä järjestettiin asemalle seitsemän, ja päiväretkeilijöitä vieraili runsaasti. Kevätkauden päämiehittäjiä olivat Aatu Vattulainen 174 vrk, Micke Wickman 28, Petteri Lehikoinen 17, Aleksi Lehikoinen 15 ja Kaisa Välimäki 14. Syksyn päämiehityksestä taas vastasivat Aatu Vattulainen 179 vrk, Jarmo Ruoho 36, Aleksi Lehikoinen 30, Jarkko Santaharju 29 sekä Jorma Viitala 27. Rengastajatilanne oli melko hyvä, ja rengastus saatiin järjestettyä lähes yhtäjaksoisesti 6.8.–6.11. Yhteensä rengastuksia kertyi koko vuodelle 13 020 (94 lajia). Asemalla havaittiin kuluneena vuotena yhteensä 224 lajia, ja uusia lajeja kirjattiin peräti kolme: pilkaniska, jalohaikara ja kääpiökerttu. Vappuna järjestettiin asema-alueella rantojen siivoustalkoot, joiden ansiosta noin 40-henkinen talkooporukka siivosi rannoilta rekkalavallisen verran meriveden tuomia roskia.

Vuoden aikana hyväksyttiin kaksi Haliaksen aineistoon perustuvaa ilmastotutkimusaiheista artikkelia julkaistavaksi kansainvälisissä tieteellisissä julkaisusarjoissa. Ensimmäisessä artikkelissa selvitettiin yhteistyössä Jurmon lintuaseman kanssa talvi-ilmaston vaikutusta

muuttokäyttäytymiseltään erilaisten ryhmien (mm. kauko- ja lähimuuttajat sekä osittaismuuttajat) kevätmuuton ajoittumiseen, ja tulokset tullaan julkaisemaan Journal of Avian Biology -sarjassa (Rainio ym. 2006). Toisessa artikkelissa selvitettiin mm. jäänlähdon vaikutusta haahkan kevätmuuton ajoittumiseen Haliaksella sekä pesintään Tvärminnen saaristossa. Tulokset tullaan julkaisemaan Global Change Biology -sarjassa (Lehikoinen ym. 2006a). Haliaksen aineistoa hyödynnettiin myös kahdessa muussa ilmastoaiheisessa tutkimuksessa, joista toinen yhteistyössä Ruotsin Falsterbon ja Ottenbyn, Norjan Jomfrulandin ja Italian Caprin lintuasemien kanssa. Yhteistyössä Tanskan ympäristöntutkimuskeskuksen kanssa selvitettiin haahkan sukupuolijakamaa viimeisten 25 vuoden aikana. Haliaksen aineistoa käytettiin myös Uudenmaan linnustoa käsittelevän kirjan kirjoittamisessa.

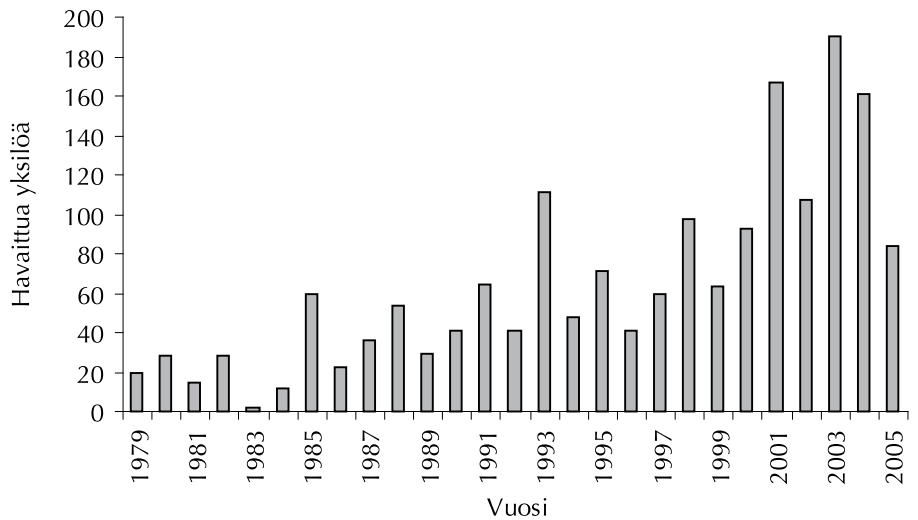
Haliasta ympäröivän Tulliniemen luonnonsuojelualueen linnusto kartoitettiin asemaa tukikohtana käyttäen ja laskentojen tulokset, joissa on hyödynnetty myös Haliaksen poikuelaskentoja, julkaistaan Tringalehdessä (Lehikoinen ym. 2006b, painossa). Haliasaiheisten artikkelien viiteluetteloa päivitetään Haliaksen internet-sivuilla, joista osa tuoreimmista artikkeleista on imuroitavissa pdf-muodossa. Haliaksen viimeaikaisia havaintoja päivitettiin ympäri vuoden, muuttoaikoina jopa lähes päivittäin, Haliaksen kotisivuille (www.tringa.fi/ajankoh-taista/havikset).

Lintuvuosi 2005

Meri pysyi avoinna aina helmikuun loppuun asti, niin että vesilintuja sekä muita talvikärkkyjiä näkyi mukavasti. Harvinaisimpia talvihavaintoja edustavat sinisuohaukka 10.1.,

Rantakurvi on harvinainen rengastuslaji. Kuva: Markku Ukkonen.

Kuva 1. Palokärjen syksyiset yksilömäärät Haliaksella ovat selvästi kasvaneet.

17.1. asti sinnitellyt niittykirvinen, 17.-27.1. kotilahdella viivytellyt mustakurkku-uikku, tundraurpiainen 12.2., merihanhi 16.-17.2., taivaanvuohi 19.-22.2. ja kaksi vuorihempoa 26.2.-23.3. Vuorihempeista toinen rengastettiin 13.3., ja tämä oli uusi rengastuslaji asemalle. Suurimmat joutsenkerääntymät havaittiin tyypillisesti vasta meren jäätyessä helmi-maaliskuun taitteessa: kyhmyjoutsen 26.2. 90p ja laulujoutsen 3.3. 77p.

Kylmän loppupalven takia kevätmuutto käynnistyi vasta maaliskuun puolivälissä. 5/4m haahkaa 14.3. ja paikallinen kiuru 18.3. olivat ensimmäiset merkit kevätmuuttajista. Maaliskuun lopulla kevätmuutto olikin jo kunnolla käynnissä. Ensimmäinen voimakas muuttopäivä oli 2.4., jolloin muutolla havaittiin mm. 6863 haahkaa, 429 merimetsoa ja 196 sinisorsaa sekä kirjattiin yhteensä 11 keväälle uutta lajia. Muita voimakkaita kevään aikana havaittuja muuttoa olivat naakka 12.4. 226m, kurki 14.4. 2807m, 15.4.

1570m, meriharakka 4.5. 623m, punakuiri + IK 1240m ja mustaviklo 18.5. 18m. Normaalista aikaisempi pensassirkkalintu siriä 4.5.

Mielenkiintoisia asema-alueella pesineitä lajeja olivat mm. ristisorsa (yksi poikue), harmaasorsa (yksi poikue, ensipesintä alueella) ja merikihi (kolme paria läntisellä merialueella). Cabaret-tyyppinen urpiainen pesi jälleen lähialueella, sillä hautomalaikkuisen naaraan lisäksi saatiin kaksi nuoruuspukuista hyvin kanelinruskeaa urpiaista.

Merivesi pysyi korkealla loppukesästä, ja suuria paikalliskahlaajamääriä ei havaittu. Kahlaajien pyydystys oli kuitenkin monipuolista, sillä syksyn aikana rengastettiin 15 kahlaajalajia, muun muassa neljä lajia sirrejä ja kurppia.

Syksy muistetaan erityisesti komeista muuttoista. Muuttoennätyksiään parantelivat mm. merimetso 9.8. 2 442m, lisäksi 19.9. laskettiin suunnaton 2800 linnun paikallisparvi, räystäspääsky 25.8. 6 185m, keltavästäräkki 26.8. 3 001m, peippo+pikkulintu 20.9. 84 000m.

Muitakin näyttäviä muuttoja havaittiin: muun muassa huikkea petolintupäivä 11.9., jolloin kirjattiin muuttavina yhteensä 1044 haukkaa, joista 848 oli varpushaukkoja. Varpushaukoilla (yhteensä 7 864m) ja hiirihaukoilla (1 300m) oli ennätysrunsas esiintyminen. Varpushaukkoja rengastettiin lisäksi ennätysmäärä: 529. Vihervarpusia muutti 15.9. 14 760 ja sepelkyyhkyjä 26.9. 18 650. Pyrstöiaisten muutto huipentui 7.10., jolloin laskettiin 2200 yksilöä. Närhiä räpisteli 27.9. 776m. Kurkia havaittiin syksyn aikana 8 650m, joista 3 500 muutti 4.10. Lokakuun lopun ensilumi sai rastaat liikkeelle, ja 26.10. kirjattiin yhteensä yli 9 000 muuttavaa räkätti- ja punakylkirastasta.

vaelluslinnuilla monipuolinen syksy

Syksy oli vaelluslintujen osalta jälleen monipuolinen. Etenkin tilhiä, tiaisia, pähkinähak-

Ruskea urpiainen Signilskärillä. Kuva: Rauno Yrjölä.

keja ja närhiä oli hyvin liikkeellä. Tikkojen vaellussyksy oli kuitenkin vaisu. Pohjan- ja valkoselkätikkaa ei havaittu lainkaan ja harmaapäätikka havaittiin vain kerran. Pikku- (26m 28p 1r) ja käpytikkoja (121m 44p 4r) nähtiin pieniä määriä, mutta runsastuneella rengastajien kauhulla, palokärjellä, oli kohtalainen vaellus (39m 45p 17r) (kuva 1). Pöllöjä havaittiin kohtalaisesti: huuhkaja 2p, hiiripöllö 1r, sarvipöllö 40p (26r), suopöllö 13p (10r), lehtopöllö 3p (3r), ja helmipöllö 29p (26r). Tilhet matkasivat etelään jo lokakuussa, ja syksyn aikana havaittiin yhteensä komeat 17 800 töyhtöpäättä.

Tiaisilla oli töyhtöiaista lukuun ottamatta hyvä meininki. Talitiaisista nähtiin ennätysellisen runsaasti. Pyrstöiaisella vaellus oli aseman historian toiseksi voimakkain heti legendaarisen syksyn 2000 jälkeen, ja sinitiaisenkin muuttajamäärä hipoi lähellä parhaimpien vuosien tasoa. Tiaisten syyssummat olivat seuraavat: hömö- 1 046m 471p (373r), kuusi- 5 325m 203p (534r), sini- 24 348m (1 307r), tali- 34 869m (2 297r) sekä pyrstöiaisen 14 686m 2 500p (4 896r). Syksyn ainoa lapintiaisen rengastettiin 18.10., mutta pähkinänakkeleita nähtiin yhteensä seitsemän, joista rengastettiin sekä yksi *europeae*- että yksi *asiatica*-alalajin edustaja.

Harakoilla oli kohtalainen vaellus (yhteensä 83m 10p), ja pähkinähakit (1339m 16p 17r) liikehtivät runsaasti. Poikkeuksellisesti vaeltajat olivat ilmeisesti suurimmaksi osaksi läntistä nimialalajia, joita oli rengastetuista 11 yksilöä, kun taas itäisiä *macrorhynchos*-alalajin edustajia määrättiin rengastetuista vain neljä. Närhillä (3 450m 2p, 23r) oli ennätysvaellus. Käpylintujen liikehdintä oli

vaisua, ja vuoden aikana näkyi yhteensä 616 ristinokkaa. Näistä pikkukäpylinnuiksi määritettiin 202, isoiksi 44 ja ainokainen kirjosiipikäpylintu muutti 18.8.

Harvinaisuudet

Harvinaisuushavaintoja kertyi runsaasti. Keväällä rariteetteja nähtiin etenkin loppukeväästä: isofalco a2 23.4., muuttohaukka 1m 1.5., pikkusirkku 5.5 1p, pohjansirkku 4m 5.5., kyhmyhaahka 6.5. 1ad/m, allihaahka 5.5. a21m, sepelrastas 7.5. /1 reng., amerikanjääkuikka 12.5. 1jp m, avosetti 14.5. 1p, keltahempot 20.5. ja 31.5. 1m, turkinkyhkyt 21.5. 2m ja 31.5. 1m, jääkuikka 22.5. 1m, kuhankeittäjät 22.5. ja 9.6. sekä alkukesän huipennus: muuttava vanha koiras pilkaniska 9.6.

Harvinaisimmista kesähavainnosta vastasivat allihaahka 15.6. /1 W, virtavästäräkki 1/m, ja jokakesäisiä riuttatiiroja havaittiin viidesti, yhteensä seitsemän yksilöä aikavälillä 24.6.-15.8.

Syksyllä harvinaisia lintuja nähtiin seuraavasti: 18.8. rengastettiin nuori peltopyy, mikä oli vasta kolmas havainto lajista asemalta. 24.8. havaittiin vuoden ainoa kirjokerttu, joka on harvinaistunut voimakkaasti aseman aineiston perusteella (Lehikoinen 2003). 1.9. muutti 2kv kiljukotka. Haarahaukat havaittiin 5. ja 6.9. Heinäkurppa viihtyi 8.-10.9. Gåun niityllä ja päätyi lopulta rengastajan hypisteltäväksi. Arosuohaukka muutti 11.9. ja määrättämättömiä sirosuohaukkoja nähtiin 11. ja 16.9. Jokasyksyinen isokirvinen muutti 18.9. Muuttohaukkoja nähtiin yhteensä 13, joista 27.9. nuori *calidus*-muodon yksilö. Syksyn ainoa hippäisuunilintu rengastettiin 3.10. Hiiripöllö eksyi verkkoon

19.10. Pikkukajava näyttäytyi 21.10. ja 11.11. Itäisistä suurharvinaisuuksista kääpiökerttu villitsi miehittäjät 22.10., ja ruskouunilintu löytyi rantaruovikosta taksuttamasta 5.11. Lumenvälkeän jalohaikaran vierailu ihmetytti 20.11. ja loppusyksyn rariputken päätti Gåsöruddenin paikallinen lyhytvarvaskiuru 27.11. Isolokki lenteli eteläpuolella 11.12.

Poikkeuksellisen myöhäisiä havaintoja olivat 13.10. muuttanut kuhankeittäjä 13.10., paikallinen lapinkirvinen 28.10., keltavästäräkki 3.11., pohjansirkku 26.11., ristisorsa 4.12., tältälti 11.12. sekä harmaasorsa 17.12.

Kiitokset

Suomen kulttuurirahaston apurahan turvin pystyttiin taas maksamaan syyskauden havainnoijille ja rengastajille päivärahaa, josta kiitokset. Kiitos kuuluu myös kaikille vuoden 2005 miehittäjille, talkooväelle ja asemamaksun maksaneille.

Yhteystiedot:

Kari Soilevaara (varaukset)
Päiväkilonkua 6 D 22
02210 Espoo
Puh. 09-8871245 (työ)
Puh. 040-7245697
Sähköposti: Kari.Soilevaara@arwidson.fi

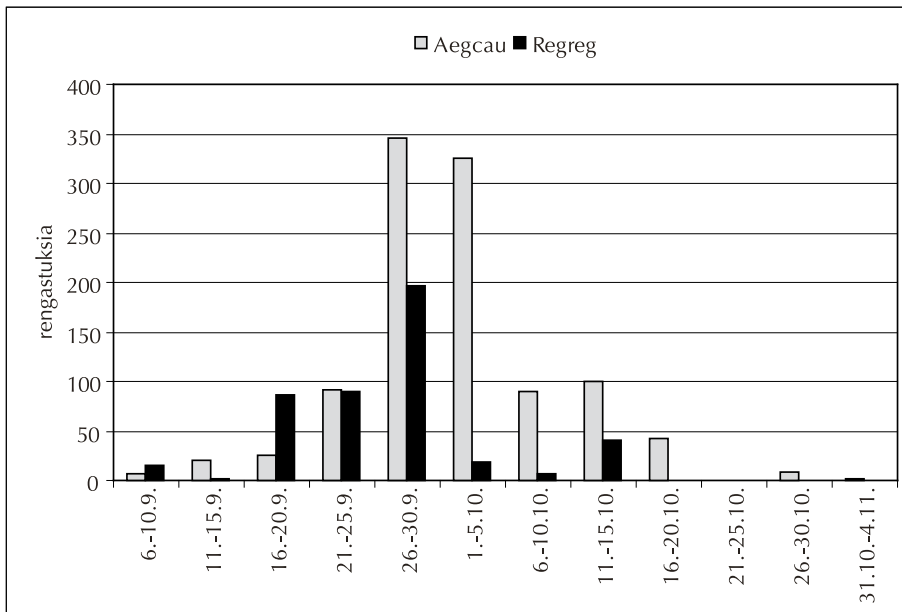
Aleksi Lehikoinen
(lintuaineisto- ja talousasiat)
Peltokylätie 1 E 11
00740 Helsinki
Puh. 045-1375732
Sähköposti: Aleksi.Lehikoinen@helsinki.fi

Höytiäinen

Markku Huttunen

Lintuaseman toiminta oli sangen vilkasta ja miehitys yhtä aktiivista sitten 1990-luvun puolivälin. Lintuja rengastettiin säännöllisesti, vähintään kerran viikossa -periaatteella läpi vuoden. Yhtenäisempi miehitysjakso oli välillä 28.8.-20.10. – kyseisenä ajanjaksona oli yhteensä vain seitsemän välipäivää, jolloin ei rengastettu. Vuoden kokonaisrengastusmäärää voidaan pitää pitkästä ajasta erittäin hyvänä. Asemaa kunnostettiin remonttoimalla sitä vuoden aikana useampankin otteeseen.

Höylasilla on rengastettu vuodesta 1984 vuoden 2005 loppuun mennessä kaikkiaan 92 928 lintua. Aseman 22. toimintavuonna miehitysvuorokausia kertyi kaikkiaan 106, joista ruokintapaikkapyyntiä 21 päivänä. Pyyntipäivistä 74 oli sellaisia, jolloin kaikki tai lähes kaikki vakio- ja lisäverkot olivat pyynnissä eli 12 vakioverkkoa sekä kolmesta seitsemään lisäverkkoa. Lintuasemalla rengastivat Ari Latja (3 310 rengastusta), Markku Huttunen (1 211), Johanna Lakka (746),

Kuva 2. Höytiäisen lintuasemalla syksyllä 2005 rengastetut pyrstötiaiset (Aegcau) ja hippiäiset (Regreg) viiden vrk:n jaksoina.

Petteri Lehikoinen (225) ja Juha Miettinen (160).

Höylasilla rengastettiin vuonna 2005 kaikkiaan 5 652 yksilöä 71 lajista. Runsaimmat verkkolajit olivat pyrstötiainen (1 062 rengastusta), urpiainen (842), pajulintu (686), hippiäinen (469) ja talitiainen (366). Sekä pyrstötiaisella että hippiäisellä todettiin huippuvuosi, ennätysä tehtiin myös urpiais, rautiais (99) ja mustarastaan (17) kohdalla. Lisäksi lähes ennätystahtiin päästiin sinitiaisen (270), punarinnan (238) ja puukiipijän (25) osalta. Pitkästä aikaa verkoista saatiin asemalla harvalukuisina rengastuslajeina harakka (1), lapinkirvinen (1), lapinsirkku (1), pikkukäpylintu (1), pensassirkkalintu (1), tervapääsky (1) sekä neljä törmäpääskyä. Kesällä rengastettiin aseman lähistöllä jonkin verran pesäpoikasja ja emolintuja. Mielenkiintoisia olivat myös asemalle uutena rengastuslajeina poikasrengastuksista saatu kalatiira sekä ennätykselliset viisi taigauunilintua. Kontrolleja kertyi kaikkiaan 455, vanhoja kontrolleja saatiin 42 yksilöstä, eniten pajulinnuista (8), talitiaisista (7), sinitiaisista (7) ja pajusirkuista (7).

Kangasala

Teemu Lehtiniemi

Kangasalan lintuasemalla oli varsin vähän toimintaa vuonna 2005. Juuri muuta kuin perinteistä heinä-elokuun varpuslintupyynnä ei harjoitettu.

Vakiopyyntipäiviä kertyi pääosin heinäkuun alun ja syyskuun alkupuolen välisenä aikana 13. Rengastajina toimivat Vesa Tuominen ja Teemu Lehtiniemi. Vuoden aikana rengastettiin 862 lintua. Näiden lisäksi

renkaallisten lintujen uudelleenpyyntejä eli kontrolleja kertyi 219.

Runsaimmat rengastetut lajit olivat pajulintu, ruokokertunen, lehtokerttu, pajusirkku ja sinitäinen. Lehtokerttuja ja pajusirkkuja oli liikkeellä keskivertovuotta selvästi runsaammin. Usean hyvän vuoden jälkeen pensaskertut olivat lähes täysin kateissa. Vain yhdeksän yksilöä rengastettiin. Edellisenä vuonna lähes kateissa olleet rytikertut esiintyivät selvästi keskimääräistä runsaampina.

Yhteystiedot:

Teemu Lehtiniemi
Ruiskuvajantie 16
06830 Kulloonkylä
Sähköposti: teemu.lehtiniemi@birdlife.fi

Lågskär

Jörgen Palmgren

Miehitys

Lågskärin lintuasema oli 44. toimintavuonna miehitettynä yhteensä 148 päivänä (helmikuu 1, huhtikuu 14, toukokuu 31, kesäkuu 18, heinäkuu 30, elokuu 14, syyskuu 11 ja lokakuu 29 päivää). Vakioverkkorengastusta suoritettiin huhti-kesäkuun miehitysjaksoilla, mutta syksyllä vain kolme viikkoa lokakuussa. Toiseksi tärkeimpänä rutiinina jatkui maalintujen lepäilijälaskenta joka päivä ja kolmantena muutonseuranta majakalla aamulla kolme tuntia melkein päivittäin.

Vuoden aikana asemalla toimi havainnoijana 46 henkilöä. Miehityspäiviä karttui eniten Tatu ja Marja Hokkaselle (21), Antti Kauselle (21), Harri Höltälle (24), Karno Mik-

kolalle (27) ja Pekka Saikolle (44). Asemalle on Ålands Fågelskyddsforeningin järjestämät kuljetukset Ahvenanmaan mantereelta kahden viikon välein.

Rengastus

Vuoden aikana rengastettiin 9605 lintuyksilöä 82 lajista (ks. Taulukko 1). Vuodesta 1976 noudatettu vakioverkkojärjestelmä oli edelleen rengastustoiminnan kulmakivenä, sillä melkein kaikki pyydystetyt linnut saatiin vakioverkoista. Rengastuksista oli pesä- ja maastopoikasja 26.

Hyönteissyöjät olivat hyvin edustettuina rengastetuimpien lajien luettelon kärkipään takana, koska rengastusjakso oli muuttojakson täydellisesti kattava touko-kesäkuussa. Syksyn poikkeuksellisen lyhyt rengastusjakso verotti vuoden rengastusten kokonaismäärää melkoisesti. Toukokuun lopussa kontrolloitiin kahtena päivänä sepelsiepponaaras, joka oli rengastettu pesäpoikasena Gotlanissa 2004.

Havainnot

Lågskärillä havaittiin vuoden aikana yhteensä 215 lajia. Harmaasorsapoikueita näkyi kesällä edellisen vuoden tapaan kolme. Käenpiikojä havaittiin toukokuun alussa mukavasti, parhaana päivänä 45 paikallista. Vaelluslinnuista oli eniten liikkeellä talitiaisia. Pyrstötiaisia oli jonkin verran ja närhiä kaksi. Käpytikkoja liikkui vain vähän, muita tikkoja ei lainkaan. Punatulkkuja oli lokakuussa liikkeellä edellisvuotista selvästi vähemmän.

Harvinaisuuksia nähtiin, kuten tavallista, eniten touko- ja lokakuussa. Allihaahkaa ja riuttatiiraa ei nähty koko vuonna lainkaan. Huhtikuun parasta antia olivat jalohaikara, lyhytnokkahanhi ja amerikantavi, joka oli Lågskärille ja Ahvenanmaalle uusi laji. Toukokuussa nähtiin kyhmyhaahka, kaksi viiriäistä, kymmenen avosettia (seitsemän ja kolmen linnun parvet), kaksi leveäpyrstökihua, pikkutiira, turturikyhyhky, mehiläissyöjä, etelänsatakieli, kaksi mustapäätaskua, tuli-

Taulukko 1. Kymmenen runsainta rengastuslajia Lågskärin lintuasemalla v. 2005

Laji	lukumäärä
punarinta	2819
hippiäinen	1151
pajulintu	841
talitiainen	715
urpiainen	539
hernekerttu	320
leppälintu	299
laulurastas	234
mustapääkerttu	227
järripeippo	185

päähippiäinen, neljä sepelsieppoa ja etelänisolepinkäinen. Kesäkuukausien parhaita havaintoja olivat lyhytvarvaskiuru, virtävästäräkki, punakottarainen, kaksi turturikyhkyä ja mehiläissyöjä. Syyskuussa nähtiin pikku-uikku. Lokakuuta piristivät pikkukajava, isokirvinen, harjalintu, siperianuunilintu, kolme hippiäsuunilintua ja taigauunilinnut, joita nähtiin parhaana päivänä 2.10. peräti 11 lintua.

Raasio

Markku Ukkonen

Raasion kahlaajarengastusaseman rengastusvuosi 2005 sujui normaalia vaisummissa merkeissä; rengastusmiehitystä oli vain 28 päivänä (yhteensä 383 pyydystystuntia, joista neljäsosa yötunteja) aikavälillä 6.7.–24.9. Rengastusaktiivisuus kärsi rengastajapulasta ja rengastuksista vastasi pelkästään allekirjoittanut. Lepäilevien kahlaajien ja kahlaajamuuton syksyinen seuranta jatkui sen sijaan aktiivisena; aikavälillä 16.6.–30.10. Raasion altaan kahlaajat laskettiin 89 päivänä ja läheisen Mustin altaan linnut 81 päivänä. Altailla levähtäneitä kevätkahlaajia havainnointiin huhtikuun lopulta kesäkuun alkuun yhteensä 23 päivänä. Havainnointiaktiivisuus on pysynyt ajallisesti ja määrällisesti varsin vakiona vuodesta toiseen.

Katiskoihin harhautuneita lintuja rengastettiin yhteensä vain 491 yksilöä, joista kahlaajia oli 279 yksilöä. Näistä kärkinelikon muodostivat liro (115 rengastusta), rantasipi

(31), pikkutylli (24) ja suosirri (21). Sirrien rengastussumma jäi tänäkin vuonna vaatimattomaan 42 yksilöön. Harvinaisempaan katiskasaalislajistoon lukeutuivat rantakurvi (1), vesipääsky (1) ja mustaviklo (4). Raasiassa on tähän mennessä pultattu kaikkiaan 14655 kahlaajaa. Muista lajeista katiskat vangitsivat eniten västäräkkejä (168). Vesilinnuista rengasjalkaisiksi päätyi vain taveja (14).

Keväällä ei koettu maailmoja kaatavia muuttoja. Toukokuun lopulla oli perinteistä ja kevyttä sirrirutistusta, josta mainittakoon Raasion 37 lepäilevää lapinsirriä 17.5. ja saman paikan 25 jänkäsirriä 29.5. Samaan saumaan osui tyllin ja vesipääskyn määrällisesti tavanomainen huippu; 30.5. altailla notkui 18 tylliä ja 22 vesipääskyä. Suosirrin kevätesiiintyminen oli keskimääräistä valjampi. Suokukon parhaat päiväsummat jäivät alle sadan linnun ja eri viklolajien kaksinumeroiset päiväaldot olivat tiukassa. Parhaana liropäivänä yllettiin sentään 150 liroon. Kevään herkkupaloiksi voitaneen luokitella 7.–8.5. tavattu mustapyrstökuirikaksikko, 1.–2.6. havaittu saman lajin edustaja ja 6.6. lietteitä mittaillut lampiviklo.

Kahlaajien syysmuuttokausi tarjosi taas enemmän katsottavaa, joskin millään lajilla ei päästy ennätysellisiin syyssummiin. Vilkkaimmat päivät ajoittuivat heinäkuulle ja elokuun alkuun. Mustin altaan rannoilta tilastoitiin 4340 syyskahlaajaa, mikä on keskimääräistä parempi yhteismäärä. Raasiassa yllettiin edellisvuoden tavoin vain 2500 lepäilevän kahlaajan summaan. Vaa-

timattomaan lukuun vaikutti osittain Raasion rantalietteiden kasvittumisen eteneminen yhdessä ajoittain korkealla pysytelleen altaan vedenpinnan kanssa, mikä heijastui erityisesti avoimempaa ruokailuympäristöä vaativien sirrien niukkuutena. Arktisilla lajeilla (tylli, tundrakurmitsa, sirrit) nuorten yksilöiden määrät jäivät myös Mustissa keskimääräistä alhaisemmiksi. Ilmiön selitystä on hankala hakea ainakaan pesimämenestyksestä; Venäjän läntisen tundran kesä oli sekä lämpötiloiltaan että sateisuudeltaan vähintään keskimääräinen ja niiltä muutamilta paikoilta, joilta tietoja kahlaajien pesintöjen onnistumisesta oli käytettävissä, ei raportoitu huonosta pesimämenestyksestä.

Syyssumman osalta keskiarvorajalle tai sen yli ylittäneitä kahlaajia olivat Mustissa mm. tylli (523 yksilöä), tundrakurmitsa (86), suosirri (1235), kuovisirri (120), pulmussirri (18), suokukko (417), kuovi (284) ja liro (554). Vastavasti Raasiassa ynnättiin tavanomaista enemmän mm. valkovikloja (275), punajalkavikloja (76), metsävikloja (73) ja liroja (589). Pikkusirri – altaiden eräs tyyppilajeista – oli lähes kadoksissa läpi kauden (vain yksi yli 10 lepäilevän päivä; syyssumma Mustissa 118 ja Raasiassa vain 18 yksilöä). Parhaimpina päivinä Mustin altaalla lepäili lähes 250 kahlaajaa. Mustin parhaista lajikohtaisista syyspuolen päiväluvuista mainittakoon seuraavat: tylli 87, tundrakurmitsa 56, isosirri 7, pulmussirri 6, pikkusirri 13, lapinsirri 17, kuovisirri 19, suosirri 170, suokukko 46, punakuori 5, kuovi 116, liro 100, vesipääsky 5.

Altaat keräsivät puoleensa myös lähialueittensa sulkuvia ja syysmuutolla levähtäviä vesilintuja. Ainakin paikallisesti huomattavia lajikohtaisia kesä- ja syyskerääntymiä edustivat Mustissa mm. 27.7. 112 jouhisorsaa, 10.8. 640 tavia ja 72 lapasorsaa sekä Raasiassa mm. 30.5. 140 koirastelkkää. Mustin laajat hietikkokentät olivat myös kesäisten loppokurkien mieleen; parhaimpina päivänä 21.6. paikalla loikoili 116 riukukinttua.

Kesä- ja syysharvinaisuuksiin törmättiin turhan harvoin. Kahlaajista säväyttivät Raasiassa 1.–26.7. oleillut rantakurvi ja Mustiin 2.–8.8. jämähtänyt karikukko. Harmaasorsapari riusteli Mustissa toukokuun lopulta alkaen ja yksinäiset linnut havaittiin paikalla vielä elokuun alussa. Uivelokoiras puolestaan liehitteli telkkänaarasta touko–kesäkuun taitteessa Raasiassa, mutta seurusteluyrityksen lopputulos jäi epäselväksi. Raasiassa 1.7. polskinut allpariskunta oli myös mystinen tapaus. Harmaahaikarat olivat kuluneena kautena vähissä ja altaiden syyssumma jäi 21 lintuun. Pedoista listattakoon Mustin haarahaukka 12.8. ja muuttohaukka 10.9. sekä Raasion arosuohaukko 24.8.

Varpushaukan tarkka ikä määritetään sulkasadon perusteella. Kuvassa varpushaukka Kari Aholan mitattavana. Kuva: Rauno Yrjölä.

Rönnskär

Jukka Hintikka

Rönnskärin 44. toimintavuonna asemalla kävi 67 henkeä, ja yhtenäisen miehityksen saatiin järjestettyä keväällä huhtikuun puolivälistä kesäkuun alkuun ja syksyllä syyskuun puolivälistä lokakuun lopulle. Eniten miehitysvuorokausia keräsivät Kari Saarvola (70 vrk) ja Pekka Pöyhönen (52 vrk). Asemarengastajista pisimpään saarella uurastivat Pekka Ikonen (27 vrk), Pekka Rusanen (15 vrk) ja Seppo Niiranen (12 vrk).

Kuljetuksissa saatiin apua puolustusvoimilta, mistä Suomenlahden meripuolustusalueelle suuret kiitokset. Mäkiluodon linnakkeen sulkeminen ja säännöllisen yhteysalusliikenteen lopettaminen loppuvuodesta 2005 pakottaa kuitenkin pohtimaan aseman venkuljetuksia uudelta pohjalta. Tornien taistossa aseman tornissa kilpaillut metsähallituksen joukkue sai tänä vuonna kokoon 95 lajia.

Lintuihin suoranaisesti liittymättömistä tapahtumista mainittakoon Tuotanto Oy Säihkyn Rönnskärillä kevään ja kesän mittaan kuvaama elokuva. Lisäksi aseman www-sivustosta muokattiin kuluneena vuonna englanninkielinen versio. Tässä esitetyt havainnot ovat suurelta osin tarkastamattomia, ja niissä voi siten esiintyä joitakin virheitä. Katavammoin havainnot julkaistaan erillisessä vuosikertomuksessa (ks. loppu).

Rengastus

Asemalla rengastettiin vuoden aikana 6391 lintua, jotka edustivat 61 lajia. Valtalajeina olivat hippiaäinen (1376), talitiainen (1275), pyrstötiainen (893) ja punarinta (733). Siperian pieniä vihreitä uunilintuja rengastettiin syksyllä viisi: kolme taigauunilintua ja kaksi hippiaisuunilintua. Aseman oloissa näitä selvästi harvinaisempi rengastuslaji oli kuitenkin lokakuussa rengastettu hiiripöllö. Paras rengastuspäivä oli 29.9., jolloin 573 lintua sai kihlan kinttuunsa.

Kevät

Kovin mahtavia muuttoja ei keväällä nähty, ja esimerkiksi kurkia havaittiin koko keväänä yhteensä vain 1119m. Parhaaksi hanhipäiväksi jäi 24.5. lasketut 10703 muuttavaa hanhea. Tilhiä havaittiin vielä myöhään toukokuussa, esim. 25.5. 4m. Keväällä havaittiin myös jonkin verran harvinaisuuksia: punajalkahaukka 6.5., pilkkaniska 21.5. (aseman toinen), kaksi jää-/amerikanjääkuikkaa, kolme kyhmyhaahkakoiraista, kaksi sepelrastasta ja kolme mustaleppälintua. Muuallakin kuin Rönnskärillä vähentyneitä käenpiikoja havaittiin yhteensä vain kolme yksilöä.

Kesä

Alueen pesivää saaristolinnustoa seurattiin tänäkin vuonna, tosin vesi- ja lokkilintujen poikasrengastus jäi vähäiseksi. Harmaasorsapari liikkui loppukevästä alueella, mutta pesintää ei varmistettu. Vanhoja merikotkia pyöri alueella vielä kesän kynnyksellä, mutta lajin pesintä antoi yhä odottaa itseään. Yksi selkälokkipari pesi ilahduttavasti lähiluodoilla.

Syksy

Syksyn miehitys jäi hieman katkonaiseksi, mutta syyskuun puolivälistä lokakuun loppupuolelle aseman miehitys saatiin melko kattavaksi. Syksyn hienoin muuttopäivä oli 4.10., jolloin Rönnskärin ohitti mm. 1195 kurkea ja 615 petolintua, joista 467 oli varpushaukkoja. Muista muutoista mainittakoon Rönnskin oloissa ennätysellinen 483 jouhisorsan muutto 9.10. ja 17.10. saaren sivuuttaneet 4192m hanhea (valtaosa määritetyistä tundra- ja valkuposkikhanhia). Harvinaisuuspuolesta vastasivat mm. punajalkahaukka 10.9., etelänkiisla 17.9., isokirvinen 20.9., kolme taigauunilintua ja kaksi hippiaisuunilintua, valkoselkätikka 28.9., muuttohaukka 7.–15.10. 1'p, pikkukajava 7.10 1'm ja 21.10. 2'm sekä hiiripöllö 19.–21.10.

Vuoden 2005 toiminta ja havainnot julkaistaan täydellisempinä myöhemmin ilmestyvässä erillisessä vuosikertomuksessa, ja aseman havaintoja julkaistaan myös Tringa-lehdessä. Vuosikertomuksia ja 40-vuotisjulkaisua (1961–2001) voi tiedustella Jukka Hintikalta (yhteystiedot alla). Varauksista ja rengastustoiminnasta vastaa Henri Selin, henri.selin@kolumbus.fi (puh. 040 573 3270).

Yhteystiedot:

Jukka Hintikka
Merikorttitie 2 C 225
00960 Helsinki
puh. 044-566 5593
sähköposti: jukka.hintikka@helsinki.fi
Aseman kotisivut: <http://www.tringa.fi/lintuasemat/ronski.html>

Signilskär

Jari Korhonen

Vuosi oli asemalla tavallistakin hiljaisempi, sillä keväällä miehitys puuttui melkein kokonaan. Kolmen kokonaisen havainnointipäivän tulos osoitti pajulinna ja leppälinnun muuton olevan edelleen käynnissä kesäkuun ensi viikolla, mutta myös luhtakertusia oli liikkeellä. Pilkkasiipikanta on alueella runsas ja soidinlento kiihkeimmillään tuohon aikaan. Suurin määrä, 128 yksilöä lasket-

Signilskärin lintuasema. Kuva: Jari Korhonen.

tiin 6.6., ja kaksi Suomessa vuoden aikana rengastetuista yhdeksästä pilkkasiivestä rengastettiin Signilskärillä. Miellyttäviä yllätyksiä olivat ruokokerttunen, jonka jalassa jo oli hollantilainen rengas, sekä renkaan saanut mustaleppälintu. Ristisorsan pesintää ei varmistettu, vaikka pari viihtyi saassa. Töyhtöhyppä ja isokuovi sen sijaan kuuluvat saaren vakituiseen pesimälajistoon. Teerikukko oleskeli saassa, ja laji saattaa pesiä joillakin lähisaarilla.

Viereisellä Enskärin merivartioasemalla havaittiin kesäkuun alussa turkinkyhky, joka on Signilskärillä havaittu aikaisemmin vain kahdesti. Merimetso käytännössä puuttuu alueelta pesimäaikaan, vain muutamia lintuja näkyi kesä-heinäkuussa. Juhannuksen aikaan ja heinäkuussa saassa nähtiin huuhkaja, joka vieraili myös muilla saarilla. Pesintää Signilskärillä ei todettu tänä vuonna. Riskilä pesii saassa kolmessa kolonissa, joiden yhteenlaskettu yksilömäärä oli runsaat 400.

Elokuun puolivälissä havaittiin jo 50 merimetsoa ja edelleen 60 pilkkasiipeä. Vanha tunturikihu muutti 17.8. ja suopöllö tuli 18.8. saaren erittäin runsasta peltomyyräkantaa hyödyntämään. Syyskuun ensi päivinä havaittiin saassa keräkurmitsa ja kuun vii-

meisellä viikolla näkyi syksyn ensimmäinen isokirvinen sekä kaksi harmaasorsaa, joka on alueella hyvin vähälukuinen.

Lokakuun alussa asemalla oli tehokas neljän havainnoitsijan miehitysviikko ja tulos sen mukaista. Lyhytnokkahanhi muutti sekä 3.10. että 6.10. Uusia ennätyksiä olivat 671 muuttavaa varpushaukkaa 5.10. ja 307 muuttavaa hiirihaukkaa 2.10. Yli kolme vuosikymmentä voimassa ollut sinisuohaukan muuttoennätys (71m 1.9.1974) kesti edelleen. Nyt havaittu 59m 5.10. on Signilskärin kolmanneksi paras, sillä 24.9.1980 laskettiin 60 muuttajaa. Hiiripöllö rengastettiin 7.10. ja se viihtyi saarella 10.10. saakka. Pikku-tikkaa ei havaittu lainkaan tänä syksynä, ja käpytikkojakin vain neljä. Toinen isokirvinen muutti 7.10. Syksyn ainoa hippiaisuuslintu rengastettiin 4.10., ja se oli paikalla vielä seuraavana aamuna. Ainoat taigauunilinnut havaittiin 2.10. ja 3.10. Siperianuunilintu, uusi laji Signilskärille, rengastettiin 2.10. Tiaisia muutti reippaasti: 2.10. 1931m, 5.10. 3821m ja 7.10. 2081m. Määritetyistä 2/3 oli talitiaisia 2.10. ja 5.10., mutta 7.10. lähes 3/4 oli sinitiaisia. Närhi on harvinainen vieras, jota ei ole nähty saarella vuosiin. 6.10. nähtiin peräti 11m, joista yksi jäi saareen ja rengastettiin 7.10.. Se oli edelleen saarella 29.10. syksyn katkonaisen miehityksen päättyessä, muttei enää joulukuun alussa. Paras peippolintu-muutto summattiin 5.10: yli 28 000m. Yksinäinen varpunen nähtiin hetken paikallise-na 4.10. Viherpeippoja muutti 5.10. 2074 ja hemppoja 79, mikä on uusi muuttoennätys Signilskärille. Pikkusirkku, Signilskärin 12:s, rengastettiin 7.10. Lokakuun lopussa havaittiin saarella paikallinen mustaleppälintu ja veneestä eräässä saarella 70 merisirriä.

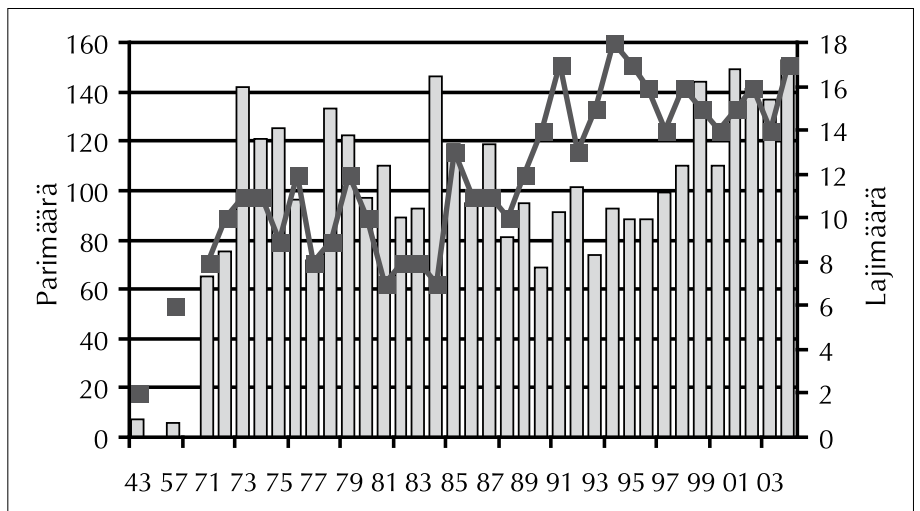
Huuhkaja nähtiin saarella niin lokakuussa kuin joulukuun alussakin. Peltomyyriä oli edelleen erittäin runsaasti joulukuun alussa, ja myös muutamia petolintuja. Neljä piekanaa, kaksi hiirihaukkaa ja vanha koiras sinisuohaukka herkuttelivat saaren antimilla. Viimeisiä muuttolintuja talven kynnyksellä olivat sarvipöllö, jänkäkurppa, kuusi taivaanvuoh-ta, kolme kangaskiurua ja peukaloinen.

Signilskärillä rengastettiin tänä vuonna 4065 lintuyksilöä, jotka edustivat viittäkymmentä lajia. Yli sata rengastusta kertyi hippiaisesta (1900), talitiaisesta (1027), sinitiaises-ta (355), punarinnasta (185), laulurastaasta (111) ja puukiiپیجistä (108). Kovin vähäisellä panostuksella, yhdellä kesäkuun alussa ajoit-tain pyynnissä olleella verkolla saatiin ren-gastettua kahdeksan räystäspääskyä, mikä on kuudesosa koko maan rengastuksista.

Lopuksi lämmin kiitos Enskärin merivar-tioaseman henkilökunnalle kyydeistä saa-reen ja sieltä pois.

Kuukausi	syyskuu			lokakuu													?
Päivä	23.	25.	30.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	10.	11.	12.	13.	15 yötä	
Havaintotunnit	-	1.10	-	-	-	-	-	-	-	2.40	-	1.00	0.30	3.15	1.00	9.35 h	
Luhtakana	Ral agu									1						1	
Taivaanvuohi	Gal gal													1		1	
Suopöllö	Asi fla													3		3	
Punakylkirastas	Tur ili	10	1 198	148	78	13	15	2	30	13	1127	193	983	84	2285	255	6 434
Laulurastas	Tur phi		134	21	5						19	2	21	3	88	18	311
Räkätirastas	Tur pil		3		1						26	2	14		75	5	126
Mustarastas	Tur mer		3								33		1		14		51
Rastaslaji	Turd. sp.			1					1	122							124
Kiuru	Ala arv									1							1
Niittykirvinen	Ant pra														3		3
Rautiainen	Pru mod														1		1
Hippiäinen	Reg reg									2916	2	1	1	9666	26		12 612
Puukiiپیج	Cer fam									1							1
Järripeippo	Fri mon													1			1
Urpiainen	Car mea															2	2
Pikkulintulaji	Passerif.									2126	2						2 128
Yhteensä		10	1338	170	84	13	15	2	30	14	6372	201	1020	88	12137	306	21 800

Taulukko 2. Syysmuuton yökohtaiset havainnot lajeittain Tankarin lintuasemalla.

Kuva 3. Tankarin Lillgrundin pesimälinnusto 1943, 1957 ja 1971-2004.

Tankar Harri Hongell

Vuosi 2005 oli Tankarin lintuaseman 34. toimintavuosi. Asema oli miehittynä 59 vuorokautta, mikä on huomattavasti alle pitkäaikaisen keskiarvon (106). Parhaiten asemaa miehittiin lokakuussa (22 vrk) ja kesäkuussa (18 vrk). Syyskuussa oli vain kahdeksan miehitysvuorokautta. Eri kuukausina asema oli miehittynä seuraavasti: huhtikuu 2 vrk, toukokuu 3 vrk, kesäkuu 18 vrk, heinäkuu 2 vrk, elokuu 2vrk, syyskuu 8 vrk, lokakuu 22 vrk ja marraskuu 2 vrk.

Pisimpään asemaa miehittivät vuonna 2005 Harri Hongell (16 vrk), Marko Pohjoismäki, Toni Ahlman ja Timo Mäkinen (14), Toni Uusimäki ja Tapani Santamaa (10) sekä Hannu Tikkanen (8) ja Santtu Ahlman (7). Toimintavuonna Tankarissa rengasti viisi lintuasemalle rengastusluvan saanutta rengastajaa. Toiminnan painopisteinä olivat pesäpoikas- ja verkkorengastus sekä sen yhteydessä tapahtunut lintujen mittaus, linnusta kerätyt loisnäytteet (lintukärpäsoikeusprojekti yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa sekä

Helsingin yliopistolle punkkiprojekti puuti-aiskuumeen tutkimiseksi) sekä kesällä tehdyt linnustolaskennat saaristossa ja pääsaarella. Näkyvää muuttoa seurattiin syksyllä sekä päiväsaikaan että yöllä.

Lintujen yömuutosta tehtiin syksyllä havaintoja hyvien muuttosäiden siivittämänä 15 yönä yhteensä liki 10 tuntia havainnoiden (Taulukko 2). Yömuuttajahavaintoja kertyi runsaasti, peräti 21 800 linnusta ja 14 eri lintulajista. Runsaslukuisin yömuuttaja oli hippiaäinen, jota kirjattiin 12 612 kpl, toiseksi runsain laji oli punakylkirastas (6 434) ja kolmanneksi runsain määrittämätön pikkulintulaji (2 128). Parhaat yömuuttotyöt olivat 12.10. (12 137 muuttajaa), 7.10. (6 372) ja 25.9. (1 338) Erikoisimmat yömuuttajat olivat 7.10. majakan valokeiloissa havaittu luhtakana sekä 12.10. majakan ympärillä saalistelleet kolme suopöllöä. Muuton yökohtaiset havainnot selviävät taulukosta 1, jossa havainnot on laskettu klo 19–06 väliltä, eli yö ulottuu kahdelle päivälle, mutta kirjattu aiemmalle päivälle.

Lintuja rengastettiin 12–13 vakioverkol-la ja pesäpoikasina yhteensä 3 314 kpl 53

Kuovisirri. Kuva: Markku Ukkonen.

lajista. Poikasina merkittiin 161 lintua. Yleisimpien rengastuslajien listan kärkeä edustavat vaellus- ja pesimälinnut. Kiireisimpiä rengastuspäiviä olivat 7.10. (345 reng.), 28.9. (235), 13.10. (226), 17.10. (198) ja 9.10. (181). Kymmenen yleisintä rengastuslajia olivat hippiaäinen (1337 reng.), pyrstötiainen (806 - aseman ennätys), sinitiaainen (193), urpiaainen (141), talitiaainen (133), harmaalokki (130 - aseman ennätys), pajulintu (114), hömötiainen (54), tilhi (42) ja puukiiپیج (41).

Muita mielenkiintoisia ja harvinaisempia rengastuksia olivat kanahaukka (1 reng.), räyskä (2), merikihu (1), suopöllö (2), hiiripöllö (1), varpuspöllö (1), sepelrastas (1), viitasirkkalintu (1), viitakerkunen (1) ja idänuunilintu (1).

Tankarissa rengastetuista linnuista tehtiin muutamia mielenkiintoisia ulkomaisia löytöjä tai kontrolloja, joita seuraavassa:

1) Omat ulkomailla:

- Harmaalokki HT-210084, reng. poikasena 4.7.2000 Lillgrundissa, rengas luettu 18.3.2002 **Tanskan** Damhuss-öenissä 1088 km SW, 1v 8kk 14vrk rengastuksesta.
- Harmaalokki HT-222471, reng. poikasena 27.6.2001 Lillgrundissa, rengas luettu 25.12.2002 **Tanskan** Born-holmissa 1072 km SSW, 1v 5kk 28vrk rengastuksesta.
- Harmaalokki HT-238355, reng. poikasena 1.7.2003 Lillgrundissa, kuolleena (siipirikko) 29.7.2005 Nokian Lehtiniemessä 283 km S, 2v 28vrk rengastuksesta ja sama lintu kontrolloitu 11.2.2004 **Puolan** Wielkopolskiessa.
- Harmaalokki HT-238479, reng. poikasena 3.7.2003 Lillgrundissa, rengas luettu 11.4.2005 **Ruotsin** Gävleborgissa 444

km SW, 1v 9kk 8vrk rengastuksesta.

- Punarinta 662387J, 1kv reng. 2.10.2004, pyydystetty 11.10.2004 **Puolan** Ul. Nadwislanskassa, 1120 km SSW, 9vrk rengastuksesta.
- Laulurastas P 504557, reng. 27.9.1996, ammuttu 7.10.1999 **Espanjan** Villadolidinissa, 3039 km SW, 3v 10vrk rengastuksesta.
- Tilhi P548440, +1kv koiras reng. 3.10.2004, kontrolloitu **Norjan** Grimstadvatnetissa 863 km W, 25vrk rengastuksesta.
- Tilhi P548627, +1kv koiras reng. 9.10.2005, törmännyt ikkunaan **Ruotsin** Örebrossa 674 km SW, 1kk 12vrk rengastuksesta.
- Talitiaainen 662651J, 1kv naaras reng. 5.10.2004, kuolleena kalaverkossa maalla 3.5.2005 **Venäjän** Kalevalassa, 466 km ENE, 6kk 29vrk rengastuksesta.

2) Omat kotimaassa:

Oulun Ruskon kaatopaikalla (178 km NE) kontrolloitiin Tankarin Lillgrundissa rengastettuja harmaalokin poikasten renkaita 28 kpl, joista 21 oli merkitty kesällä 2005 => tapaus-% =16. Kuolleena tavattiin Tankarin harmaalokkeja mm. Kannuksen keskustasta, 53 km E, 1kk 4vrk rengastuksesta, Jokioisten Peltoosuolla, 354 km S, 5kk 3vrk rengastuksesta ja Oulusta, 178 km NE, 25vrk rengastuksesta. Käpytikka löytyi eläimen pyydystämänä Inkoon Kärrbyssä, 437 km S, 2kk 22vrk rengastuksesta. Tauvon lintuasemalla (127 km NE) kontrolloitiin lehtokertu 11kk 8vrk rengastuksesta ja kaksi pyrstötiaista vain 4vrk rengastuksesta. Porissa saatiin kontrollina pajulintu 2v 11vrk rengastuksesta.

3) Vieraat kontrollit Tankarissa:

- Jurmon lintuasemalla rengastettu pyrstötiainen kontrolloitu 463 km N, 7vrk rengastuksesta.
- Jurmon lintuasemalla rengastettu pyrstötiainen kontrolloitu 463 km N, 6vrk rengastuksesta.
- Hangon lintuasemalla rengastettu pyrstötiainen kontrolloitu 460 km NNW 11vrk rengastuksesta.
- Seitsemän Hangon lintuasemalla rengastettua pyrstötiasta kontrolloitu 460 km NNW 7vrk rengastuksesta.

Harvinaisempia lintuhavaintoja tehtiin vuoden aikana useita. Kyhmyjoutsen pesi Etelänokan edustan luodolla toisen kerran Tankarin historiassa. Valkoposkianhi havaittiin 31.5. n. 60 m/p (Kari Kukkula) ja 3.10. 3 SW (AP), sepelhanhi 6.6. 3 N (MP, TA, TM, JK) ja 7.10. 7 WSW (HH) ja sepel/valkoposkihanki 4.10. 730m (kaukana mantereen yllä SW-WSW pääosin klo 11.30-12.30 (AP, HH) ja 16.10. 140 m (MP, TA, TM, JK). Yksi kuovisirri havaittiin muuttavana 24.9. (TU) ja merisirrejä nähtiin seuraavasti: 6.10. 4 W (AP & RV), 1p Lillgrundissa (AP, RV, HH) ja 1 W (AP, RV, HH). Luhtakana muutti 7.10. aamuyöllä majakan valoissa etelään (HH). Nuori muuttohaukka oli saarella paikallisena 29.9. (TU) ja nuori tunturikihu muutti 6.10. (AP, RV). Harvinainen isokihu nähtiin muutolla 18.10. (JH). Etelänkiisla matkasi pohjoiseen 18.10. (JL, AT) ja sepelrastaita havaittiin saarella 30.4.–1.5. kaksi yksilöä (HT), 17.10. yksi satamassa (JH), 19.10. yksi juv. rengastettiin (AT, JL) ja 20.10. oli yksi lintu paikallisena (AT, JL). 19.10. nähtiin mustapäätasku (maura) etelänokan luodolla (JL, AP). Viitasirkkalintu havaittiin 5.6., ja rengastettiin seuraavana päivänä (MP, TA, TM, JK). Sama lintu nähtiin vielä 27.6. paikallisena kylässä (TS). Idänuunilintukoiras rengastettiin 11.6. (MP ym). Taigauunilintu havaittiin 27.9. majakalla (TU) ja 7.10. länsimetsässä (HH) ja hippiaisuunilintu 7.10. lehdossa (HH). Pikusieppo oli 1.10. saarella paikallisena (AP, HH) ja keltahempokoiras lauloi kylässä 9.6. (MP, TA, TM, JK).

Tankarissa pesi kesällä 2005 yhteensä 270 lintuparia (kahtena edellisenä vuotena: 2004/286 paria ja 2003/290) 43 lintulajista. Yleisimmät pesijät olivat räystäspääsky (84 paria), kalalokki (38), lapintiira (25), västäräkki (14) sekä harapäsky (13). Erikoisimpia pesijöitä kyhmyjoutsen lisäksi edustivat merikihu, riekko ja lehtokurppa.

Läheisen Lillgrundin saaren linnustolaskenta oli järjestyksessään 35. perättäinen. Saarella pesi 153 lintua (uusi pesimäennä-

Mustaviklo. Kuva: Markku Ukkonen.

tys) ja 17 lajia. Erikoisimmat pesijät olivat selkälökki (9), räyskä (1), kanadanhanhi (1), keltavästäräkki (1) ja haahka (1). Kuvassa 3 esitetään luodon pesimälinnuston kehitys 1943 (von Haartman kirjall./1987), 1957 (O.Hildén kirjall./1994) ja 1971-2004.

Vuoden aikana opastettiin turisti- tai muita ryhmiä lintuaseman toiminnasta ja toimintatavoista. Turistit häiritsivät Pohjoiskallion varoitustauluista huolimatta lintujen pesintöjä.

Lintuasemalla on oma www-sivu Keski-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen sivun yhteydessä osoitteessa <http://pp.kpnet.fi/~vierimaa/Tankar1.htm>.

Katsauksessa mainitut havainnoitsijat: HT = Hannu Tikkanen, JH = Juhani Hannila, AT = Antti Tuominen, JL = Jürgen Lehman, AP = Antti Pesola, MP = Marko Pohjoismäki, SA = Santtu Ahlman, TA = Toni Ahlman, TM = Timo Mäkinen, JK = Jukka Koivisto, HH = Harri Hongell, TU = Toni Uusimäki.

Yhteystiedot:

Harri Hongell (asemanhoitaja)
Raahenkatu 46,
67200 KOKKOLA
Puh. 06-8314 903 (koti)
Puh. 06-3675 611 (työ)
sähköposti: Harri.Hongell@ymparisto.fi

Tauvo

Mikko Ojanen ja Matti Tynjälä

Tauvon 41. toimintavuosi jäi selvästi edellisvuosia vaisummaksi. Toiminta keskittyi erillisiin viikonloppukäynteihin ja kevään rengastusjaksoon (20.–31.5.). Päämiehittä-

jänä toimi Matti Tynjälä. Lisäksi asemalla vieraili havainnoimassa tai rengastamassa lukuisia muita henkilöitä. Vuoden miehityspäivien lukumäärä jäi 48:aan. Tauvoniemellä havainnoidaan aika runsaasti, ja havainnot ilmoitetaan PPLY:n tietokantaan. Nämä on myös kerätty, joten havaintoja saatiin yhteensä 72 päivältä. Kiitokset kaikille!

Kevään rengastusjakso kattoi lähes koko jakson 20.–31.5. (yhteensä 12 vrk). Kevätkauden saalis jäi 1198 lintuun. Kari Koivulan ja Antti Röngän johtama sirritutkimus jatkui edelleen Ulkonokalla kesällä. Syksyn saaliiksi saatiin 1329 lintua (4.8.–29.10. yhteensä 29 vrk kymmenenä jaksona). Syyskauden päärengastajina toimivat Matti Tynjälä ja Heikki Helle.

Koko vuoden saldo oli 2527 rengastusta, mikä jäi selvästi jälkeen viime vuosien keskiarvosta. Rengastajittain saldo jakaantui seuraavasti: Matti Tynjälä 1839, Heikki Helle 470, Toni Eskelin 16, Mikko Ojanen 96 ja muut kuusi rengastusta.

Eniten rengastettiin pajulintuja (952), urpiaisia (450), hömötiaisia (212), pyrstötiaisia (127), pajusirkkuja (79), punarintoja (64), talttiaisia (64), sinitiaisia (62), kirjosiippoja (51) ja hippiaisiä (46). Toukokuussa rengastettiin suurin osa pajulinnuista. Mukavimpia toukokuun rengastuksia olivat pohjantikka, pyrstötiainen, pikkusieppo, viitakerntunen ja pikkusirkku. Kesäkuun rengastuskäynnillä lajistoa täydensivät idänuunilintu ja luhakerntunen. Kesän kahlaajien rengastus jäi tänä vuonna niukaksi.

Syyskausi oli varsin vaatimaton. Tiaisia,

erityisesti hömppiä, oli jonkin verran liikkeellä. Tikkoja ei tullut verkoista juuri lainkaan (kaksi käpytikkaa elokuussa ja kaksi pikkutikkaa syyskuussa). Urpiaisia liikkui pääosin lokakuulla (435 rengastusta), ja tuolloin mukana oli neljä tundraurpoa. Helmi-pöllörengastuksia kertyi 25, mikä aukkoisen miehityksen huomioon ottaen oli hyvä saalis. Muita pöllöjä (varpus-, suo- ja sarvipöllö) tuli vain yksittäisiä.

Mielenkiintoisia havaintoja kertyi monesta lajista. Lapinpöllö havaittiin Tauvoniemellä 12.3. Kaulushaikaroita kuului asemalle kolme kappaletta. Pulmusia muutti 25.4. 1100 yksilöä. Harmaahaikaroita havaittiin 6.5. kaksi yksilöä, mikä kertoo lajin kannan vahvistumisesta myös pohjoisessa. Asema sijoittui toiseksi Birdlifen Tornien taistossa ja tuloksesta vastasivat Petri Lampila, William Velmala, Markku Leppäjärvi, Marja Kuosa, Juha Sjöholm ja Harri Taavetti. Lajeja kertyi 115; mielenkiintoisimmat havainnot koskivat haahkaa, sirosuohaukkalajia ja kiljukotkalajia. Keväisin vilkas havainnointipaikka on Tauvon Kaasan kalasatama, jossa tehtiin seuraavat mielenkiintoiset havainnot: 15.5. 3m haahkaa ja 1 p kuningaskalastaja (P. Lampila, R. Karvonen), 1m jääkuikka (J. Piirainen & T. Väyrynen), 18.5. 2m koirashaahkaa (P. Ruuska),

Ulkonokan lepäilijöitä ei monestikaan laskettu. Sirrimäärät eivät nousseet kovin korkeiksi – suurin suosirrimäärä oli 140 p (25.9.) ja suokukkoja arvioitiin 20.8. olevan Ulkonokalla n. 800.

Käpylintujen muutto oli vaisua – ei rengastuksia ja muutollakin vain pieniä parvia, enimmillään 100m 22.9. Kirjosiipikäpylintu havaittiin kerran niin keväällä (25.4. 1m) kuin syksylläkin (8.10. 6 m).

Riekkö oli pitkään poissa Tauvosta. Se palasi Ulkonokan äärelle vuonna 2002. Siitä on tehty tämän jälkeen muutama havainto vuosittain. Riekkö ääni rekisteröitiin muuttaman kerran sekä keväällä että syksyllä. Parisen poikuetta tavattiin syyskuun lopulla (14 yks, J. Aalto ym.). Muita mielenkiintoisia havaintoja olivat harmaasorsa (2p 7.5.), allihaahka (2 np paikallisena Munahiedalla 23.6. A. Luukkonen), nuori niittysuohaukka (20.8.) sekä arosuohaukka ja punajalkahaukka (25.8., P. Ruuska). Kaasan kalasatamassa havaittiin 9.7. pohjoiseen muuttava riskilä (J. Pursiainen) ja 11.9. syksyn ainoaksi jäänyt taigauunilintu (T. Väyrynen). Pienikokoinen kiurulaji (tn. lyhytvarvaskiuru) havaittiin tornien taiston yhteydessä 8.5. ja uudelleen syksyllä 2.10.

Valassaaret*Jan Hägg ja Gunnar Stara*

Aseman 40. toimintavuosi oli havainnoinnin osalta suunnilleen edellisvuoden luokkaa. Alkukevään piekanamuuton seuranta ja toukokuinen arktikan seuraaminen olivat kevään havainnoinnin päätoimintamuotoja. Touko- ja kesäkuun aikana alueella suoritettiin yhteistyössä ruotsalaisten kanssa vertailevaa tutkimusta naapurimaiden erilaisista saaristolinnustoinventointimenetelmistä ja niiden tuloksista. Syksyllä toiminta painotui tuttuun tapaan helmipöllörengastukseen ja normaaliin muuton seurantaan. Miehitysvuorokausia lintuasemalle kertyi 90, edellisvuotta (92) hieman vähemmän. Päämiehitäjinä asemalla toimivat Jan Hägg (23 vrk), Gunnar Stara (15), Mikael Bäck (13), Tuija Warén (13) ja Mikko Hänninen (12). Kaikkiaan 33 miehitäjää toimi asemalla vuoden mittaan ja lisäksi muita vierailijoita kävi noin 34 henkeä.

Kevät

Kevätkausi käynnistyi huhtikuun puolivälissä jatkuen keskeytyksittä puolitoistaviikko (15.-25.4.). Tämän jälkeen havainnoinnissa oli kuuden päivän tauko. Seuraava pidempi havaintojakso asemalla oli 2.-18.5. (ei miehitystä 10.5.) ja kuuden taukopäivän jälkeen kevään viimeinen havaintojakso oli 24.-27.5.. Alkukevään miehitys oli jokseenkin edellisvuoden kaltainen kattaen vain osan piekanan muuttokaudesta. Toukokuun miehitys oli kohtalaista, painottuen kuukauden alkupuoliskolle.

Piekanoja havaittiin keväällä 287 muuttavaa (+7sp.), mikä on hieman edellisvuotta (272m +3sp.) paremmin. Toukokuun arktikassa ei merkittäviä muuttopäiviä nähty, mikä osaltaan selittyy useiden päivien miehityskatkoksilla. Kuikkalintuja havaittiin kevään aikana kaikkiaan vain 2458 muuttavaa ja näiden joukossa oli kolme jääkuikkaa. Arktisista kihuisista leveäpyrstökihujia havaittiin neljä muuttavaa kolmena päivänä (12.5.

1m, 17.5. 2m ja 25.5. 1m), mikä on selvästi yli tavanomaisen kevät määrän. Muita mukavia retkeilyhavaintoja Valassaarilla olivat lyhytnokkahanhi 24.4. (3. havainto saarilla), muuttohaukka 8.5., valkoselkätikka 25.4. (5. havainto saarilla), vuorihemppo 4.5. ja pyrstötiainen 23.4. (edellinen kevät havainto yli kymmenen vuotta sitten).

Syksy

Syksyn miehitys käynnistyi 9.9. neljän päivän miehityksellä, minkä jälkeen havainnoinnissa oli neljän päivän tauko. 17.9. alkaen asema oli yhtäjaksoisesti miehitettynä aina lokakuun lopulle 23.10. saakka. Näin ollen syyskausi oli miehitettynä sangen hyvin, sillä merkittävimmät miehityskatkokset ajoittuivat syyskuun alkuun sekä lokakuun lopulle. Helmipöllöpyyntiin painottuvaa rengastustoimintaa harjoitettiin (sääolojen salliessa) kaikilla miehitysjaksoilla. Lisäksi jaksolla 7.-17.10. oli myös asemarengastusta.

Syksyn pääseurantalajin, helmipöllön pyyntijakso oli nyt edellisvuotta yhtenäisempi ja kattoi pääosan lajin vaelluskaudesta. Helmipöllöjä rengastettiin yhteensä 186 ja vieraskontrolleja tuli 13 yksilöstä. Tulosten perusteella vaellusta voidaan luonnehtia voimakkuudeltaan kohtalaiseksi. Nuorten lintujen osuus syksyn pyydetyistä helmipöllöistä oli n. 73% (n. 64% vuonna 2004). Rengastusten ohella myös muutto seurattiin ja lisäksi joitakin mielenkiintoisia havaintoja tehtiin siinä ohella. Pyrstötiäisillä todettiin kohtalaisen vilkasta vaellusta alueen läpi ja vilkkaimmillaan liikehdintä oli lokakuun alkupuoliskolla, jolloin päivittäin satoja lintuja pyyhälsi alueen läpi. Toinen syksyn vaeltajista oli sinitäinen, jonka voimakas vaellus ajoittui samoihin aikoihin pyrstötiäisen kanssa eli lokakuun kymmenennen päivän tienoille. Myös talitiaisilla havaittiin kohtalaisen voimakasta vaellusta, mutta sitä vastoin kuusitiaisilla ja hömötiäisillä ei vaellusta juurikaan ollut nähtävissä.

Syksyn kohokohtia olivat muutamaiset vähälukuiset lajit, joita olivat esimerkiksi har-

maasorsa 12.9., muuttohaukat seitsemänä päivänä (ajanjaksolla 2.-14.10.), keräkurmit 25.9., viisi merisirriä (ajanjaksolla 25.9.-14.10.), kolme kangaskiuruhavaintoa (6.10., 7.10. ja 10.10.), sepelrastas 10.10. (aseman 3. syyshavainto), vuorihemppo 17.10., tundraurpiaiset 7.10. ja 12.10. sekä pikkusirkku 10.10.. Kaikkiaan 178 lajia havaittiin lintuasemalla vuoden aikana.

Havainnoitsijat ja rengastajat ovat tervetulleita asemalle. Tiedustelut ja yhteydenotot kirjoittajiin.

Yhteystiedot:

Gunnar Stara (asemanhoitaja)
Puh. 06-724 7527 (koti)
Puh. 050 553 8977
sähköposti: gunnar.stara@multi.fi

Jan Hägg

Puh. 06-822 1766 (koti)
Puh. 050 526 0952
sähköposti: jan.hagg@luukku.com

Kirjallisuus:

- Rainio, K., Laaksonen, T. Ahola, M., Vähätalo, A. & Lehikoinen, E. 2006: Climatic responses in spring migration of boreal and arctic birds in relation to wintering area and taxonomy. – *Journal of Avian Biology* 37 (painossa).
- Lehikoinen, A. 2003: Hanko. Julkaisussa Ojanen, M. (toim.): Suomen lintuasemat 2002 – katsaus 12 aseman toimintaan. – *Linnut-vuosikirja 2002*: 126–128.
- Lehikoinen, A., Kilpi, M. & Öst, M. 2006a: Winter climate affects subsequent breeding success of common eiders. – *Global Change Biology* 12 (painossa).
- Lehikoinen, A., Below, A. & Wickman, M. 2006b: Tulliniemen luonnonsuojelun alueen ja Rusarön ympäristön saaristolinnusto vuonna 2005. – *Tringa* 33 (painossa).

Kirjoittajan osoite:

Lauri Nikkinen
Koiskalantie 157 as. 5
15320 Lahti
040-5561179